

‘Een visie en advies voor Common Ground vanuit een leveranciersperspectief’ Een perspectief vanuit GeoBusiness NL

**In samenwerking met de Common Ground kopgroep leveranciers: Centric, Visma,
Conxillium en PinkRocade**

1 juni 2022

Inleiding

Wij ondersteunen het streven van VNG-R om te komen tot een toekomstbestendige gemeentelijke ICT-Infrastructuur, met als voordeel kostenbesparing en leren van elkaars ervaringen.

Uitgangspunt van Common Ground is een moderne architectuur op basis van gezamenlijk vastgestelde standaarden. Hierdoor ontstaat een ‘level playing field’ waarmee de innovatiekracht van het bedrijfsleven volledig wordt benut en de beste oplossing wordt gerealiseerd.

Wij onderschrijven dan ook de uitgangspunten van Common Ground, waarbij zorgvuldig wordt gekeken naar verplichting versus vrijblijvendheid.

De rol van het bedrijfsleven is cruciaal in een succesvolle implementatie van Common Ground. Bij deze gezamenlijke ambitie van leveranciers en gemeenten hoort een governance structuur met een gezamenlijke sturing.

Het advies is om een focus te houden op de kern van Common Ground met aandacht voor draagvlak bij gemeenten, een goede governance structuur en een aanbestedingsmodel dat efficiënt en effectief is:

- Draagvlak bij gemeenten: VNG-R zorgt ervoor dat de toegevoegde waarde voor de verschillende categorieën gemeenten duidelijk is. VNG-R voert regie – voorkomt vrijblijvendheid op het gebied van standaarden, de implementatie van en communicatie over de Common Ground architectuur.
- Governance: Het bedrijfsleven wordt op alle niveaus en in alle fases betrokken, waarbij op elk niveau de onderwerpen worden besproken die passend zijn bij het niveau. Hiermee ontstaat er een efficiënte overlegstructuur, waarmee besluitvorming zo snel als mogelijk kan plaatsvinden. Besluitvorming is gebaseerd op gezamenlijke afspraken over het proces van standaardisering en na implementatie van een Governance model (met o.a. aandacht voor implementatie, beheer, onderhoud en doorontwikkeling), waarbij dus alle stakeholders zijn vertegenwoordigd.
- Een open stelsel op basis van een open standaarden en open API's.
- Doe wat nodig is om maatschappelijke opgaven te realiseren. Zo mogelijk éénmalige opslag van data voor meervoudig gebruik (kopieerverbod) waarbij rekening wordt gehouden met beschikbaarheid, kwaliteit en veiligheid.
- Een hybride aanpak en een scherp oog voor de ‘total cost of ownership’ (TCO). Daarbij kunnen open source, closed source of hybride source oplossingen heel goed naast elkaar bestaan.
- Een aanbestedingsmodel dat past bij de ambitie van Common Ground, waarbij het zo is ingericht dat er ruimte is voor veranderingen en er optimaal gebruik gemaakt wordt van de creativiteit in de markt, die uiteindelijk leidt tot innovatie en de beste economische oplossing.
- Een goed gedefinieerd aanbesteding model (GIBIT) dat past bij de gezamenlijke ambities voor Common Ground en zorgt voor een versnelling van de realisatie Common Ground. De GIBIT moet niet worden ingezet als middel om de Common Ground doelstellingen te bereiken.

In deze notie zal dit advies verder worden toegelicht aan de hand van vier punten, die randvoorwaardelijk zijn voor een succesvolle implementatie van Common Ground.

1. Draagvlak
2. Governance: standaarden – vaststellen – onderhoud – beheer - wijzigingen
3. Implementatie en planning (financiering)
4. Aanbesteden – GIBIT

Visie en advies vanuit het leveranciersperspectief

De uitgangspunten van Common Ground worden door iedereen onderschreven.

Om Common Ground goed en verantwoord te implementeren is het belangrijk dat alle stakeholders (VNG, gemeenten en bedrijfsleven) worden betrokken en dat de rol en verantwoordelijkheid van alle de stakeholders in het implementatieproces duidelijk is.

1. Draagvlak

Aandachtspunten:

Gemeenten goed en realistisch informeren over van het belang van Common Ground en continue opleiden en begeleiden in dit proces.

Groepen van gemeenten meer op één lijn brengen. Kleine en middelgrote gemeenten leunen meer op hun leveranciers dan grotere gemeenten en de G4. Dat vraagt een specifieke benadering per groep van gemeenten.

Vrijblijvendheid verminderen (– eventueel via aanbesteding met een rol van VNG als broker).

Goede communicatie naar gemeenten, op basis van de ‘soort van gemeente’.

Organiseer het onderhoud en life cycle management van de standaarden en API's.

Advies:

Draagvlak bij gemeenten:

Maak de toegevoegde waarde en nut en noodzaak van Common Ground duidelijk en geef aan waarom gemeenten nu in beweging moeten komen.

VNG-R voert regie – voorkomt vrijblijvendheid op het gebied van standaarden en zorgt voor goede communicatie.

2. Governance: standaarden – vaststellen – onderhoud – beheer - wijzigingen

Aandachtspunten:

VNG voert regie – richt zich minder op de technische inhoud – delegeert waar mogelijk – VNG-R stelt de kaders vast.

Governance met betrekking op onderhoud, beheer en de doorontwikkeling.

- Het bedrijfsleven is betrokken – onderdeel van de besluitvorming.
- Voor nieuwe afspraken en wijzigingen is een duidelijk protocol bepaald – met aanspreekpunten voor het bedrijfsleven.

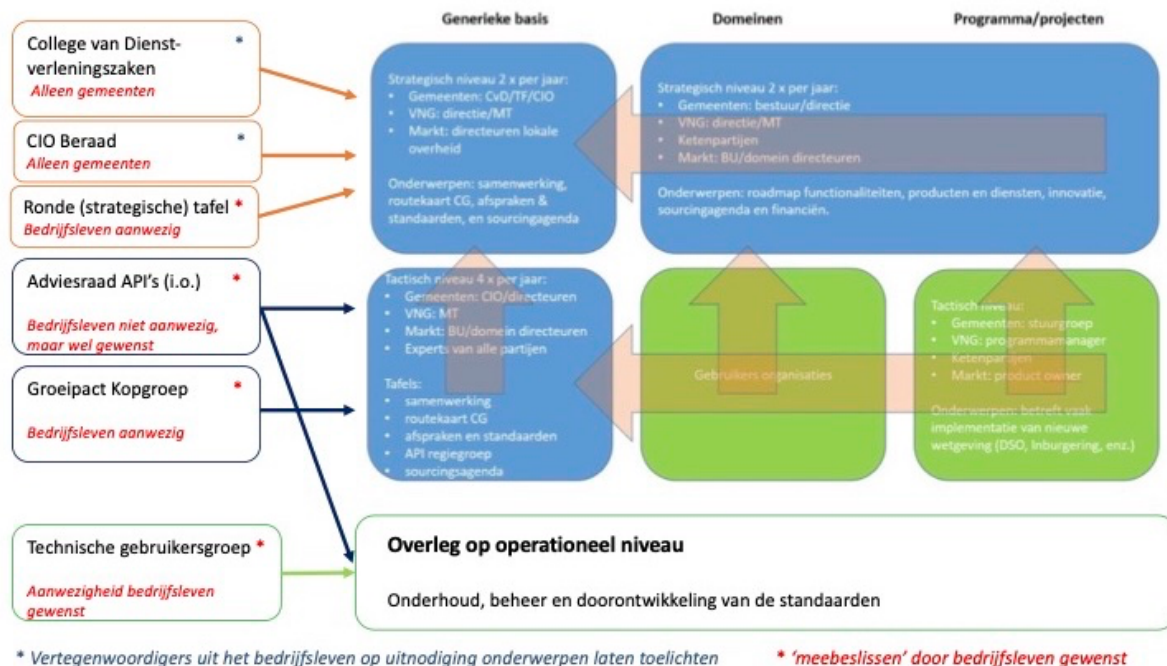
Voorbeeld W3C model volgen: governance model gericht op gezamenlijke bijdrage en gezamenlijke besluitvorming gebaseerd op open standaarden en afspraken.

Toelichting op het voorgestelde Governance model (schema op pagina 3):

In dit governance model zijn de verschillende overleggen aangegeven op de verschillende onderdelen van de Common Ground beweging.

Belangrijke overlegstructuur voor het bedrijfsleven is de Adviesraad API's. Dit is een tactisch en operationeel overleg. De aanwezigheid van het bedrijfsleven is hier gewenst.

In aanvulling hierop is overleg op operationeel niveau gewenst voor het onderhoud en life cycle management van de standaarden en API's.

Gestandaardiseerde API's:

- Focus bij ontwikkeling van API-standaarden op nieuwe kansrijke gebieden waar standaarden nog ontbreken en per direct toegevoegde waarde hebben in plaats van vervanging van bestaande standaarden waar de toegevoegde waarde mogelijk beperkt is.
- Bij vervanging van bestaande standaarden aandacht voor regie op implementatie van de nieuwe standaard en uitfasering van de oude standaard om dubbele kosten (in verband met gelijktijdige ondersteuning oude en nieuwe standaard) zoveel mogelijk te voorkomen. Kies gezamenlijk (dus met het bedrijfsleven) 'logische momenten' van invoering van een standaard.
- Ga aan de slag met API's die direct bruikbaar zijn (Kadaster API).
- Het bepalen van een standaard is een continu proces.
- Zorg ervoor dat de regels niet te strak zijn waardoor innovatie wordt belemmerd.
- Stimuleer een nieuwe agile werkwijze.
- Continuïteit, performance en beschikbaarheid: zie governance – wie bewaakt dit en hoe kan het bedrijfsleven hier (collectief en individueel) afspraken over maken.
- Afstemmen met Forum Standaardisatie: dat is een bestaande structuur met bestaande processen rond het vaststellen van standaarden.

Advies:

Governance: Het bedrijfsleven wordt op alle niveaus en in alle fases betrokken, waarbij op elk niveau de onderwerpen worden besproken die passend zijn bij het niveau. Hiermee ontstaat er een efficiënte overlegstructuur, waarmee besluitvorming zo snel als mogelijk kan plaatsvinden. Besluitvorming is gebaseerd op gezamenlijke afspraken over het proces van standaardisering en na implementatie van een Governance model (met o.a. aandacht voor implementatie, beheer, onderhoud en doorontwikkeling), waarbij dus alle stakeholders zijn vertegenwoordigd.

3. Financiering

Aandachtspunten:

- Timing en planning – afstemming met (collectief van) leveranciers over implementatie en veranderingen.
- Faciliteer proces zodat leveranciers weloverwogen besluiten kunnen nemen met betrekking tot financiering.
- Financieel en operationeel risico niet alleen bij bedrijfsleven neerleggen – dit is de verantwoordelijkheid van de leveranciers en gemeenten.

Advies:

Financiering en planning: VNG faciliteert het proces zodat leveranciers weloverwogen besluiten kunnen nemen – en de implementatie op een verantwoorde en kosteneffectieve manier kan worden uitgevoerd.

Een hybride aanpak en een scherp oog voor de ‘total cost of ownership’ (TCO). Daarbij kunnen open source, closed source of hybride source oplossingen heel goed naast elkaar bestaan.

4. Aanbesteding, voorwaarden en contracten

Aandachtspunten:

Het streven van de VNG-R om aanbestedingen landelijk te organiseren moet worden ingegeven door een verbetering in kwaliteit, waarbij rekening wordt gehouden met de diversiteit tussen gemeenten.

Aanbestedingen kosten gemeenten en leveranciers veel geld. In veel gevallen worden de aanbestedingen ingegeven door accountants en hebben gemeenten niet de wens te veranderen van aanbieder. Nu de capaciteit in de markt (bij gemeenten en leveranciers) steeds knapper wordt, is het opportuun te bezien of dat niet anders kan.

Een landelijk aanbestedingsbeleid moet kaders stellen en leiden tot minder regels en randvoorwaarden bij aanbestedingen. Regelgeving moet niet onnodig complex zijn, maar moet juist zo eenvoudig mogelijk worden gemaakt. Beoogd effect hiervan is enerzijds een lastenverlichting en oog voor de diversiteit tussen gemeenten en anderzijds dat alle bedrijven een kans hebben om succesvol deel te nemen aan aanbestedingen.

GIBIT

Uitgangspunt: een goed gedefinieerde set contracten GIBIT die past bij de gezamenlijke ambitie Common Ground en kan helpen bij de realisatie van de ambities van Common Ground. Daarvoor is het nodig dat gemeenten de GIBIT niet hanteren als integraal op te leggen set aan voorwaarden, maar de GIBIT gebruiken om te komen tot proportionele afspraken met hun leveranciers.

Daarvoor is nodig dat:

- Er draagvlak is bij (de verschillende categorieën van) gemeenten,
- Het gebruik van de GIBIT-toolbox wordt gepromoot en geïnstrueerd,
- Zodat de juiste capaciteit en kennis aanwezig is bij gemeenten, en
- Financiën beschikbaar zijn.

Advies:

Verminder de complexiteit van aanbesteden en houdt daarbij rekening met de diversiteit van gemeenten en speel als VNG-R een rol bij aanbestedingen door de te hanteren standaarden en kaders vast te stellen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het Engelse model (catalogue model). In dit model wordt gebruik gemaakt van een mini competitie op basis van standaarden en kaders waarna individuele gemeenten hun eigen leverancier kiezen.

Draag zorg voor proportionele toepassing van de GIBIT, doormiddel van voorlichting, instructie en bijsturing waar nodig. Maak daarbij gebruik van ervaringen uit de praktijk door actief om te gaan met signalen van leveranciers